

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

N

Ø

R

R

E

I

NR. 3 - 1972 - 64. ÅRGANG

S

BED OG ARBEJD

S

U

M

HØJSKOLE OG EFTERSKOLE
 UDGIVET AF ELEVFORENINGEN

Påske

Påskeblomst! hvad vil du her?
Bondeblomst fra landsbyhave
uden duft og pragt og skær!
hvem er du velkommen gave?
Hvem mon, tænker du, har lyst
dig at trykke ømt til bryst?
Mener du, en fugl tør vove
sang om dig i Danmarks skove?

Ej i liflig sommerluft
spired du på blomsterstade,
ej så fik du rosens duft,
ikke liljens sølverblade;
under vinterstorm og regn
sprang du frem i gølge egn;
ved dit syn kun den sig fryder,
som har kær, hvad du betyder.

Påskeblomst! men er det sandt;
har vi noget at betyde?
Er vor prædiken ej tant?
Kan de døde graven bryde?
Stod han op, som ordet går?
Mon hans ord igen opstår?
Springer klart af gule lagen
livet frem med påskedagen?

Kan de døde ej opstå,
intet har vi at betyde,
visne må vi brat i vrå,
ingen have skal vi pryde;
glemmes skal vi under muld,
vil ej vokset underfuld
smelte, støbes i det dunkle
og som lys på graven funkle.

Påskeblomst! en dråbe stærk
drak jeg af dit gule bæger,
og som ved et underværk
den mig hæver, vederkvæger;
Hanegal og morgensang,
synes mig, af den udsprang;
vågnende jeg ser de døde
i en påske-morgenrøde.

Ja, jeg ved, du siger sandt:
Frelseren stod op af døde!
Det er hver langfredags pant
på en påske-morgenrøde:
Hvad er gravsegl, sværd og skjold
mod den Herre kæk og bold?
Avner kun, når han vil ånde,
han, som svor os bod for vånde.

Grundtvig.

De frie skolers frihed er ikke noget selvfølgeligt

De såkaldte frie skolers frihed er truet. Det er en gammel historie i de frie skolers lange tilværelse. Der er så mange strømninger i enhver generation, der vil trække de frie skoler ind i en bestemt stald og gøre dem brugelige. Frihed er ikke automatisk indbygget i de strukturer – for nu at bruge et af tidens modeord – som menneskeheden organiserer sig med. Derfor bliver der en beständig spænding i de demokratiske samfund, idelige tilbageslag for friheden og idelige små ryk frem. Sådan også i de frie skolers verden.

De frie skoler er blevet veletablerede institutioner, der ikke længere kan nøjes med én rosin i suppen til hver elev. Staten har investeret så meget i foretagendet, at ingen skole kunne drømme om at eksistere uden fede årlige tilskud og evige lån. Det er vi alle glade og taknemmelige over, men netop denne tryghed kan ikke befri os fra de daglige slagsmål for at bevare vores frihed som skoler.

Her vil jeg koncentrere mig om tre områder: friheden fra idéudvanding, frihed fra statuskrav og frihed fra et babylonisk fangenskab hos statsmagten.

Frihed fra idéudvanding

De frie skoler var en af de mange frugter af forrige århundredes folkelige vækkelser, hvad enten de blev præget mest af det politiske eller religiøse islæt i rørelserne. Skolerne udsprang af vækkelsernes enestående engagement for medmennesket. Her gjorde et demokratisk ansvar i folket sig gældende på en måde som ville være utænkelig under sydligere himmelstrøg. Det idémæssige grundlag kunne groft karakteriseres således: mennesket er værdt at kæmpe for, religiøst, politisk, kulturelt, socialt. Mennesket er kun

menneskeværdigt, når det får frihed til at leve ud fra sin egen holdning. Personlighed kaldte man det dengang. Når vi springer den senromantiske, æstetiserende personlighedskult over, bliver der et grundsyn på mennesket tilbage, som har været bærende i de frie skolers arbejde. Mit første ønske for de frie skoler er da, at de må blive ved med at have mod til at være sig selv. Skolernes lærerstab og praktiske medhjælpere bør ikke forfalde til en eller anden farveløs neutralitet, som man selvfølgelig kan drive kundskabsmeddelende skole på, også en kostskole, men hvor man ikke kommer hinanden ved, fordi elever og skolemedarbejdere ikke tør konfrontere sig med hinanden personligt og åbent. Det kunne også være på tide at slå et slag for lærernes frihed. Efter at vi nu igennem nogle år har oplevet en sikkert tiltrængt reform med henblik på elevernes stilling i skolebilledet, må det være lærernes tur til at blive tolereret som lærere.

Frihed fra statuskrav

Uddannelse og kundskaber er de statuskrav, som de frie skoler stilles overfor i dag. Det gælder i dag både efterskoler og højskoler. Jeg må indrømme, at det har været vanskeligt for mig at acceptere efterskolernes indførelse af prøveforberedende undervisning og afsluttende eksaminer, samtidig med, at efterskolerne har holdt fast ved betegnelsen frie skoler. Jeg må imidlertid erkende, at de frie skoler blev til i et samfund, der ikke stillede de samme krav til uddannelse som i dag. I fortidens bondesamfund fungerede efterskolerne og højskolerne reelt som bon-

---

Lidt filosofi fjerner fra religionen, megen filosofi fører tilbage til den.

Rivarol
(1753–1801)

destandens uddannelsesskoler. Aldersfordelingen mellem skolerne forklarede for en stor del de forskellige arbejdsmåder og den forskellige vægt, som skolerne lagde på kundskabsmeddelende fag. Det var ikke nødvendigt med prøver og eksamensbeviser, fordi man uden dem kunne gå tilbage til arbejdet som husmor eller bonde.

I dag er situationen anderledes. Det samfund, som de unge går ud i, stiller krav på krav. Efterskolerne er gået ind i uddannelsesbilledet, og man må jo tro efterskolefolkene, når de bedyrer, at det virkelig er muligt at drive almindennende skole trods prøver og lignende, ikke mindst, fordi kursernes længde er blevet fordoblede. Højskolerne er i vidt omfang reelt blevet led i uddannelsesbilledet, da mange elever er på vej ind i en uddannelse, f. eks. af social-pædagogisk art, hvor et højskoleophold er af særlig værdi.

Når mange unge fra landet ofte ikke benytter højskolerne, skyldes det vel en instinktiv fornemmelse af, at højskolen ikke ligger på deres uddannelsesvej.

Uanset om der gives adgang til prøver eller ej inden for de frie skoler, må der føres en bestandig kamp for at fastholde friheden til at være noget andet og mere end en del af et uddannelsesbillede. Begge skoleformer må fastholde, at det netop er som almindennende skoler, at de har deres uddannelsesværdi.

Det er vitterligt, at eleverne ofte kommer på skolerne med et fagligt sigte, men dette kan ikke betyde, at det også er *skolens* sigte. En vækkelse til at forstå menneskelivet som noget mere omfattende end det faglige og erhvervsbetonede, må være skolernes hovedopgave. Samtidig må der være et arbejdsstof, som fællesskabet om denne vækkelse kan samles om. Arbejdsstoffet kan ikke bare være praktiske færdighedsfag, men må også være fag, hvis problematik er menneskeligt fælleseje. Det er meget godt, når nogle siger, at regning og fysik kan være

lige gode almindennende fag som litteratur, religion og historie, men det er så sandelig kun rigtigt, når det almene sigte med færdighedsfagene indgår i en større referensramme.

I øvrigt må det tilføjes, at højskole med prøver og arbejdsform, som den efterskolerne kan vælge, ville være dens død som idé, fordi højskolen med elevernes højere alder ville sigte imod bestemte erhverv og blive egentlig faguddannelse. Hvis højskolerne ikke kan komme igennem med deres arbejde over for de unge uddannelsessøgende, må de igennem korte kursus og konferencer finde andre arbejdsområder blandt de helt voksne, og derved påny integrere sig i samfundet, som de gjorde det for menneskealdre siden.

Frihed fra et babylonisk fangeskab hos statsmagten

Den liberale skolelovgivning i Danmark er ganske enestående. De sidste tilskuds- og betingelseslove for bl. a. de frie skoler har fortsat traditionen, selv om man en gang imellem får bange anelser, når man godtager en stadig stigende strøm af store brune konvolutter med påtryk af undervisningsministeriets frankeringsmaskine. Vil vi bevare friheden til at være os selv, samtidig med at vi i vid udstrækning får regningerne betalt af statskassen, kræver det, at vi er dygtige og ansvarlige i vores måde at administrere skatteborgernes penge på. Når vi har slået ind på vejen via statskassen, er der ingen vej tilbage til tilstande uden offentlig støtte. Dette vil sige, at risikoen for de frie skolers eksistens er truende, hvis andre politiske principper skulle blive de herskende. Der knurres i ny og næ over, at statens

---

Sjælen er født gammel, men blir stadig yngre. Det er livets komedie. Legemet er født ungt og blir stadig ældre. Det er livets tragedie.

Oscar Wilde
(1856-1900)

neutrale penge kan gå til foretagender med et bestemt livssyn som arbejdsgrundlag, men statens penge er netop neutrale, fordi de er givet af mennesker, som præsenterer forskellige livssyn, og som derfor også kan acceptere, at der gives støtte til arbejde på forskelligt idégrundlag.

De frie skoler må vide, at de med selve deres eksistens som indsats er sat til at kæmpe imod enhver tendens til totalitære politiske systemer, hvadenten de har drejning imod oplyst enevælde eller marxistisk diktatur. De må også i det små lade være med at falde for fristelsen til at indrette sig på en sådan måde, at succes med hensyn til elevtilgang og lignende bliver det eneste saliggørende på bekostning af skoleideen. Deri betyder de nye tilskudslove en fare, idet de binder skolerne til hvert eneste år at skulle opfylde bestemte krav om udnyttelse af bygninger og personale. Eksperimenter bliver vanskeligere, men skolerne må blive ved at gøre dem for frihedens skyld.

At hedde »frie skoler« er krævende; at kalde sig det selv, er endnu mere krævende. Det er på tide, at betegnelsen glider ud. Det virker altid pinligt, når folk fremhæver sig selv som »uafhængige« og derved forledes til at tro, at andre ikke kæmper for det samme.

Det er ikke længere sådan, at alle andre skoler end de »frie« er aflæggere af den »sorte skole«. Nye tanker om livslang uddannelse gør også talen om de frie skoler noget søgt. De frie skolars frihed er ikke noget selvfølgeligt, og der vil naturligt være store personlige forskelle på definitionen af den »frihed«, som skolerne skal udtrykke.

Skolernes frihed er ikke givet på forhånd, men noget hver enkelt skal formulere og virkeliggøre med blod, sved og tårer.

Jens Kr. Krarup,

forstander på Løgumkloster Højskole.

Indlægget er hentet fra Efterskolernes blad nr. 4, 1971.

En orientering

De frie Ungdoms- og Efterskoler har udsendt et lille hefte, der giver en saglig fremstilling af disse skolers tilbud. Er opdelt i 2 hovedafsnit:

I Ungdoms- og efterskolernes nuværende stilling.

II Ungdoms- og efterskolerne i fremtidens skolemønster.

Hftet fås ved henvendelse til: Efterskolernes sekretariat, Vartov, Farvergade 27, opg. 8, 1463 København K.

Siden sidst

Bladet udkom sent i februar og nu skal det udkomme tidligt i marts, begrundet påsken.

Alligevel har vi da oplevet en hel del, som har sat sig spor i kalenderen og forhåbentlig også andre steder.

Først må vi omtale vort kursus.

Tilslutningen blev ikke den helt store. Kun én dristede sig til at være fast gæst, medens omkring 30–40 var stabile gæster ved foredrag, middag osv.

Som I så af programmet var der lagt op til fagligt møde om formiddagen, og dygtige og erfarne konsulenter og forskere førte ordet. Første afdeling om eftermiddagen var helliget Fællesmarkedet og såvel tilhænger som modstander deraf førte ordet.

Hvis vi bedømmer det efter deltagernes ord var det et meget godt kursus, som man ønskede måtte blive gentaget – og det er vi villige til, idet vi tror, at en kontakt med egnen er af umådelig betydning for skolen som helhed.

Eleverne har været ude i praktik – omtrent alle var afsted.

Den mand er lykkeligst, enten han så er konge eller bonde, som finder fred i sit hjem.

Goethe
(1749–1832)

Hvad får de ud deraf?

Meget forskelligt. Nogle blev endnu mere »fyr og flamme« – det var helt rigtigt – bare de havde kunnet fortsætte, men de skulle jo tilbage for at gøre skoleåret fær- dig.

Andre var knap så begejstret. De opfat- tede erhvervet som arbejde, der skulle gøres. Ligeså godt det som noget andet. Men ab- solut dette sag – ikke en betingelse.

Andre blev klar over, at det ikke var noget for dem. For alt i verden – alle an- dre erhverv, men ikke dette.

Havde det sin værdi?

Ja, for så spilder man ikke tiden senere med at forsøge igen – og et resultat er nået.

Enkelte skiftede 2 gange, men fandt vist- nok alligevel ikke lykken.

Højskoleholdet benyttede som nævnt i sidste nr. en af erhvervsugerne til en *vidun- derlig* tur til Tyrol. Vi håber stadig at vi andre bliver delagtiggjort i deres oplevelser i form af læse- og billedstof.

Trods alt var det alligevel dejligt at være samlet igen og kunne tage fat på det egent- lige skolearbejde – og der bliver da bestilt noget hos de fleste. Nye døre og vinduer åbnes jo dagligt – somme tider på vid gab – andre tider kun på klem. Det er også nød- vendigt, for inden vi ved af det er det påske.

Påske – ja, igen i år har vi sagt JA til at være vært for KFUM og KFUK's Idræts- forbunds påskekursus for idrætsledere. Per- sonligt glæder jeg mig til nogle gode dage sammen med ungdom, der vil ofre noget af deres fritid, for senere at glæde andre.

Dage lægges til dage, og inden vi ved af det er endnu en måned lagt til vor livsvej.

Stof til bladet modtages gerne.

Ths. M.

Livet er for kort til også at være småt.

Disraeli
(1804–81)

Støttefond

Som nybegynder på højskolen i Nørre Nis- sum var der mange ting at lære og erfare.

Noget – langt det meste – viste sig at være godt og levedygtigt – og fortsætter som altid.

Flere ting imponerede.

Blandt andet *støttefonden*.

Det er imponerende, at gamle elever sta- dig sender et årligt beløb til deres gamle skole, fordi de engang, da de forlod den, tegnede sig for et bidrag i 5 år på frivillig baggrund. Det mest imponerende er, at mange forlænger den til nye 5 års perioder.

Vi har lige udsendt følgende skrivelse:

Kære nye og gamle medlemmer af skolens støttefond.

Så er det den tid af året, da vi udsen- der brev og girokort til alle, der i sin tid tegnede sig for et beløb til skolens støtte- fond. Beløbet ud for dit navn er ..... kr.

Beløbet sendes lettest – og billigst – på vedlagte girokort – nr. 4 21 25.

Husk, at dette beløb intet har at gøre med elevblad og elevforening. Vedlagte girokort er kun beregnet for beløb til støt- tefonden.

Den tegnede 5 års periode udløber for vinterholdet 1966–67 og sommerholdet 1967. Vi henstiller dog indtrængende til jer om at tegne jer for en ny periode. Med- delelsen herom kan skrives på bagsiden af girokortets venstre side.

Støttefond – det lyder stærkt. Trænger skolen virkelig til støtte? Er der ebbe i kas- sen osv.? Ja og nej. Skolen trænger ikke til omgående støtte – heldigvis, men det har ofte vist sig at støttefonden har trådt hjæl- pende til i krisetider. Vi skal med andre ord oparbejde en mulighed, der gør det mu- ligt for skolen at overleve en krise.

Tak om I stadig vil være medarbejdere.

Hvis nogen af jer har glemt, hvad støtte- fonden står for kan jeg oplyse:

GLIMT

Støttefondens midler kan ikke bruges til hvad som helst, og når som helst. Det afgøres af skolens bestyrelse, hvor og hvornår. Vi kan derfor sige, at dens konto er spærret for en forstanders forgodtbefindende, og kan derfor ikke misbruges af ham eller lærerstaben.

Støttefondens midler anvendes, hvis skolen kommer ud i akut vanskelighed, eller ved udsmykning af skolen, f. eks. nye møbler til elevdagligstue osv. Ligeledes ved nybyggeri, hvor det kan være nødvendigt at have bankgaranti. Her kan støttefondens bankbog ligge som kautionist.

Støttefondens er altså af uhyre stor betydning for skolen. Ikke at vi i dag trænger til støtte, men vi står overfor et nybyggeri, og støttefondens midler vil igen spille en rolle.

Skulle der være flere gamle elever, der kunne tænke sig at værne om den gamle skole på denne måde, er det en åben mulighed. Henvendelse herom sendes direkte til skolen.

Ths. M.

Efterskolen 1973-74

- bedes læst!

Egentlig er det jo helt forkert at tage så meget forskud på fremtiden, men på den anden side så er det også nødvendigt at være fremadrettet.

Men – er der gamle elever, der ønsker deres børn optaget i skoleåret 1973-74, er det ved at være tid. – Vi har kun 20-25 ledige pladser.

Program sendes gerne til alle, der retter henvendelse derom – og vi ønsker så mange gamle elevers børn som muligt.

Alle gode leveregler er blevet skrevet, nu mangler vi blot at handle efter dem.

Pascal
(1623-62)

Højskoleklassen har forøget sit elevtal med 2 elever mere, og er nu oppe på 29. Vi byder også de 2 sidste velkommen, og nu har fotografen været her så vi kan bringe deres bilde i næste nummer af bladet.

Biblioteket er nu godt i gang igen i de nye lokaler. Vi har købt nye bøger for ca. 4000,00 kr. Det lyder af meget, men fylder lidt – dog er kvaliteten fin.

Gl. bøger og bogværker modtages med glæde. Sådan omtrent skrev pastor Ad. L. Hansen omkring skolens start. Hvis gamle elever vil efterkomme denne opfordring i dag, vil vi være taknemmelige. Ved dødsfald, flytning fra større stuer til mindre osv., sker det ofte at bøger bliver husvilde. Send dem da til os. Gode bøger får vi aldrig for mange af.

Byggetilladelsen er nu kommet fra ministeriet. Den er videresendt til Lemvig kommunkontor. Vi håber på ligeså god og hurtig behandling der. Håndværkerne er ved at udregne prisen – og hvem ved – ved næste nummer af bladet er grunden måske allerede lagt.

Lærer Ole Skov er efter endt militærtjeneste ansat fra 1. aug. 1972. Han er udgået fra seminariet her i Nørre Nissum 1971.

Håndboldspillerne har klaret sig godt i vinterturneringen. DS4 blev puljevinder, men tabte kampen om kredsmesterskabet.

HJ og DJ er placeret i øverste halvdel, og vi kan alle se tilbage på mange spændende oplevelser og et godt kammeratskab.

Piger kommer vi nok til at mangle til maj. Har nogen lyst til at komme som »medhjælper« her, hører vi gerne fra jer omgående.

Gaver kommer der stadig til skolen. Omkring juletid modtog vi nogle pengebeløb, som sammenlagt gav os mulighed for at købe 3 malerier til det nye bibliotek og læsesal. Vi takker giverne for deres gavmildhed.

Da jeg ikke ser nogen grund til stadig at være medlem af elevforeningen bedes De venligst slette mit navn.

☆

Idet jeg gerne vil opfylde jert ønske og udfylde blanketten straks, sender vi tillige med en hjertelig hilsen og tak for bladet. Her er alt vel.

✧ Højskolepost

Vore møder

- 25. marts: Tvis. Fr. L.
- 28. marts: Hinge. Ths. M.
- 10. april: Hvidbjerg. Ths. M.
- 22. april: Borbjerg. O. G.
- 24. april: Nees. Ths. M.
- 25. april: Vorgod. O. G.
- 25. april: Gudum. A. Kr.
- 27. april: Bækmarksbro. Fr. L.

Vandremappen

for 10 mdr. holdet 1967-68 har besøgt skolen, og vi takker for venlige hilsener.

Elevkontingenter

med mange små tilføjelser indgår i stort antal i disse dage. Vi håber det fortsætter en tid endnu, der er jo lang vej til ca. 2300 indbetalinger.

Vandremappernes besøg

- 22. januar: »Sølvsnoren« 1954.
- 1. marts: »Sølvsnoren« 28/29.
- 13. marts: »Sanglærken« 1940.

Tak for besøgene.

A. Kr.

★ Adresseforandringer

- 67-68 Frk. Anna Marie Mikkelsen, Dannebrogsgade 6, 8800 Viborg.
- 66-67 Praktikant Kristian Jepsen, Statsungdomshjemmet Bøgholt, 8260 Viby J.
- 65-66 Knud Storm, Sønderlundsvej 78 A, 4000 Roskilde.
- 64-65 Theodor Hedegård, Villerup, 7755 Bedsted, Thy.
- 63-64 Ernst Leif Nørgård, Ravnstrupvej 35, 8800 Viborg.
- 1963 Fru Lis Aarestrup, Kirkebækvej 139, 8800 Viborg.

HUSK

Elevforeningskontingentet Giro 36233

Tak! Jeppe.

- 1963 Frk. Anne Grethe Ladegård, Ans Hede, 7884 Fur.
- 1961 Fru Karen Pold Jensen, Kirkebækvej 178, 8800 Viborg.
- 60-61 Thorkild Nielsen, Solsortevej 66, 6880 Tarm.
- 1960 Fru Jytte Bech, Kirkebækvej 154, 8800 Viborg.
- 58-59 Knud Kjær Nielsen, Hanstrup, 9690 Fjerritslev.
- 56-57 Jens Jensen, Reberbanen 11-41, 7600 Struer.
- 1938 Fru Maja Bjerre Andersen, Rubinvej 9, Erritsø, 7000 Fredericia.
- 1925 Fru Helga Lauritsen, Ørstedvej 16, 7500 Holstebro.
- 70-71 Frk. Rita Nørgård Linde, Røde Kors Hjemmet, Voldgade, 7600 Struer.
- 67-68 Frk. Karin Knudsen - fru Karin Lunde Lauridsen, Tulipanvej 5, 6900 Skjern.
- 1949 Fru Magda Jensen, Nis Petersensvej 22, 7620 Lemvig.
- 1966 Frk. Betty Albæk, Tingvej 1, 7400 Herning.
- 1959 Sygepl. frk. Birte Hansen - sundhedspl. frk. Birte Hansen, Sædding, 6900 Skjern.
- 61-62 Leif Bjarne Pedersen, Østerbrogade 59, 7500 Holstebro.
- 1960 Frk. Elisabeth Kristensen, Niels Finsens Allé 14 A 2. th., 2860 Søborg.
- 53-54 Gunnar Larsen, Durup, 9610 Nørager.
- 1952 Fru Mary Sørensen, Amtsplejehjemmet i Salten, 8653 Them.
Fru Irene Poulsen, Kollerupparken 11, 2660 Brøndby Strand.
Husholdningslærer frk. Ingrid Larsen, Frihedsvej 39, 4180 Sorø.

Udgivet af Nr. Nisum Højskoles Elev- og Venneforening. — Redigeret af forstander Ths. Mogensen.

CHRISTENSENS BODTRYKKERI STRUER 24311